

Historisch redeneren

in onderzoekende geschiedenislessen

Jaar 2 Bijeenkomst 4

Wat gaan we doen?

Opdrachten ontwerpen
die aanzetten tot
historisch redeneren

Hoe ontstaan onze
geschiedenisverhalen
?

Verder eigen ontwerp

Doelen deze bijeenkomst

1. Je kunt de verschillende stappen van historisch onderzoek benoemen en beschrijven hoe onze verhalen van geschiedenis ontstaan.
2. Je kunt bij een gegeven bron een opdracht aanpassen/ontwerpen zodat leerlingen worden aangezet tot historisch redeneren.

Werken als een historicus

Uitgangspunt:

het verleden en de geschiedenis is wat anders. We kunnen niet meer terug naar het verleden, we kunnen alleen proberen om met behulp van wat er over is het verhaal van het verleden (=de geschiedenis) te reconstrueren.

Dé geschiedenis bestaat niet.

Onderzoeksmethode:

Lees de twee artikelen over het onderzoek naar de ontdekking van het Achterhuis.

- Wat valt je op?
- Wat kun je op basis van wat je hierin leest vertellen over de manier waarop historisch onderzoek wordt gedaan?

→ twee artikelen NRC

Maandag 17-1: Wie verraadde de familie Frank?

Dinsdag 18-1: Is het verraad van Anne wel opgelost?

Methode van onderzoek

- **Wat hebben we?** Zoveel mogelijk bronnen over het onderwerp zoeken
- **Wat weten we al?** Zoveel mogelijk informatie (context) verzamelen en beschrijven
- **Wat is betrouwbaar en kunnen we gebruiken?** Bronnen beoordelen op waarheid en betrouwbaarheid
- **Hoe zou het kunnen zijn geweest/gegaan?** Hypothese(s) formuleren
- **Wat ontdekken we in het onderzoek?** Bronnen bestuderen, in context plaatsen, context aanvullen, hypothesen testen
- **Wat is onze conclusie over wat er waarschijnlijk is gebeurd?** Waarschijnlijk antwoord formuleren op basis van het onderzoek, waarbij de bronnen ook gebruikt worden.

Opdrachten ontwerpen waarin leerlingen worden aangezet tot historisch redeneren

Blink thema Stadsmakers (groep 5/6): Maak een overlevingsplan voor de eerste dag in de Middeleeuwen.

Hoe maak je hier meer een onderzoekende opdracht van waarin je leerlingen aanzet tot historisch redeneren?

Waar ontstaan steden?

Stadsrechten vergelijken

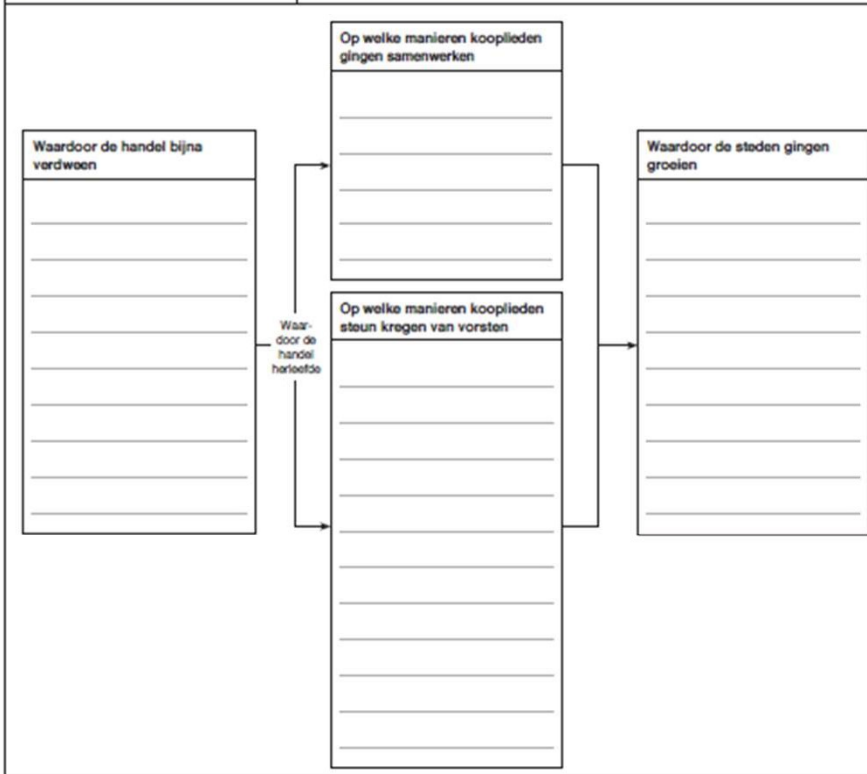
- Onderzoeken waar steden ontstaan en waarom bepaalde plaatsen uitgroeien tot een stad. Utrecht en Amsterdam
- Stadsrechten: vergelijk de inhoud van de stadrechten die jouw stad kreeg met algemene informatie over de vrijheden die steden kregen. Waarom kregen ze die ene vrijheid wel en een andere niet?

DE OPKOMST VAN DE MIDDELEEUWSE STEDEN

VROEGE MIDDELEEUWEN

LATE MIDDELEEUWEN

Lb blz. 105 en 108

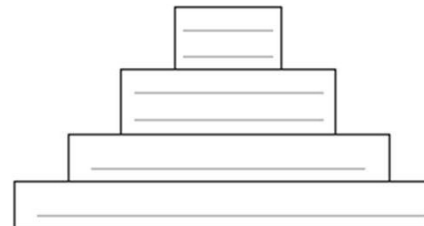
21.3 De opkomst van de middeleeuwse stad

- a Vul het bovenstaande schema over de groei van de steden in met behulp van de tekst in het leerboek op blz. 105 en 108.

Begrippen die je moet kunnen uitleggen:
gilde – Hanze

Lb blz. 109

- b Geef twee oorzaken waardoor het merendeel van de bevolking van de steden geen invloed had op het bestuur van de stad.

- c Schrijf in de bovenstaande piramide de vier bevolkingslagen in middeleeuwse steden. Beschrijf elke laag in enkele woorden.

Begrip dat je moet kunnen uitleggen:
stadsrechten

Les très riches heures du Duc de Berry

Bedenk samen een hr-opdracht op basis
van deze *Middeleeuwse kalender*

<https://gebroedersvanlimburg.nl/boeken/les-tres-riches-heures-maandbladen/>

<https://histoforum.net/getijdenboek/opdracht2.htm>

Mannen te paard en mannen te voet verlaten het domein om te gaan vechten

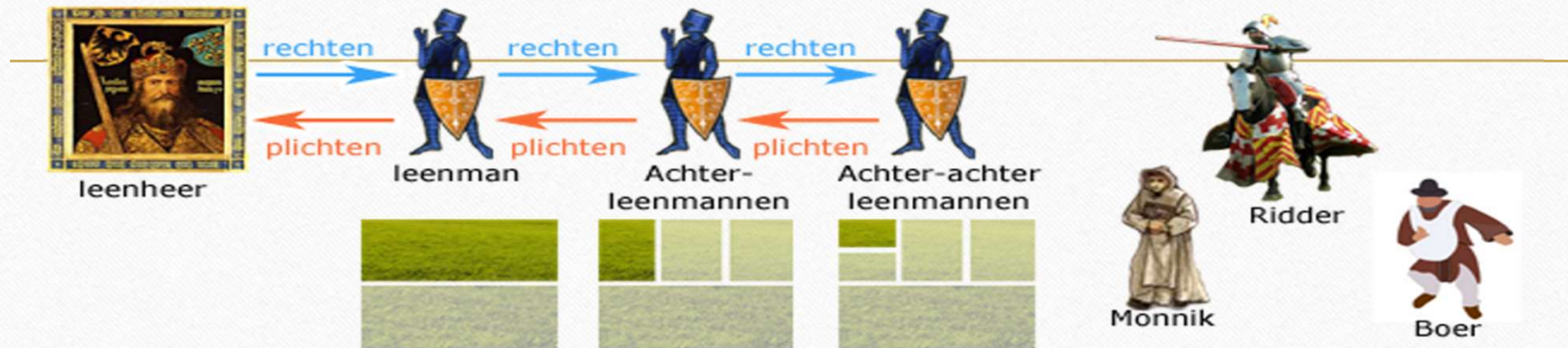
Opdracht:

Verbeter in tweetallen de titel bij deze prent en gebruik daarbij in ieder geval drie termen uit deze lijst.

Edelen	Kasteel
Bijbel	Kerk
Christenen	Klooster
Gilden	Monniken/nonnen
Slaven	Moskee
Islam	Ridders
Stadsrechten	Hofstelsel
Horigen	

→ Op het blad staan de termen uitgelegd.

Toetsing in een opdracht

- **Evaluerend:** Waaraan voldoet een goede leenheer? En een goede leenman?
 - **Ontwerpend:** Schrijf een handleiding voor een edelman voor hoe hij een goede leenheer kan zijn. Of idem: voor een edelman voor hoe hij een goede leenmannen kan zijn.
- Bij beide opdrachten is een onderzoek nodig.

Categorie	Niveau 1	Niveau 2	Niveau 3	Niveau 4
Het redeneren met meerdere (soorten) oorzaken	Leerling noemt geen of één oorzaak voor een historische gebeurtenis.	Leerling noemt meerdere oorzaken voor een historische gebeurtenis.	Leerling noemt meerdere oorzaken voor een gebeurtenis en maakt daarbij onderscheid tussen concrete gebeurtenissen en abstracte verschijnselen.	Leerling noemt meerdere oorzaken voor een gebeurtenis, maakt daarbij onderscheid tussen concrete gebeurtenissen en abstracte verschijnselen, en onderscheidt hierin expliciet sociaaleconomische, politieke en/of culturele dimensies.
Het leggen (en benoemen) van verbanden	Leerling noemt geen verbanden tussen oorzaken.	Leerling geeft aan hoe oorzaken met elkaar in verband staan en doet dit vooral op lineaire wijze (omdat, doordat, het gevolg was, enz.).	Leerling geeft aan hoe oorzaken met elkaar in verband staan en maakt onderscheid tussen verschillende soorten oorzaken (direct, indirect, aanleiding (meest directe oorzaak), gevolgen op de lange en korte termijn).	Leerling geeft aan hoe oorzaken met elkaar in verband staan en gebruikt genuanceerde taal om aan te geven welke rol verschillende oorzaken spelen, zoals: triggers, katalysators en achtergrond oorzaken. Leerlingen redeneert met bedoelde en onbedoelde gevolgen.

Voorbeeld uit rubric Causaal redeneren VO

Online learner report invullen

- Link in mail - ajb zoveel mogelijk voorbeelden en behoeften noemen.

Zijn er vragen?

Inventarisatie thema's
volgende bijeenkomst

Reflectie op de
bijeenkomst

Hoe begin je een OL-les vanuit een historische bron en hoe gebruik je deze in het onderzoek?